

Rodzaj *Oenothera* (Onagraceae) na Wysoczyźnie Ciechanowskiej

KRZYSZTOF ROSTAŃSKI i PAWEŁ MARCINIUK

ROSTAŃSKI, K. AND MARCINIUK, P. 2010. *Oenothera* genus (Onagraceae) in Wysoczyzna Ciechanowska region. *Fragmenta Floristica et Geobotanica Polonica* 17(2): 235–239. Kraków. PL ISSN 1640-629X.

ABSTRACT: As the result of the research, conveyed between 2005 and 2008 in the area of Wysoczyzna Ciechanowska, distribution of 9 taxa (*Oenothera hoelscheri*, *Oe. hoelscheri* var. *rubricalyx*, *Oe. flaemingina*, *Oe. depressa*, *Oe. depressa* fo. *angustifolia*, *Oe. rubricaulis*, *Oe. biennis*, *Oe. biennis* var. *brevihypanthialis* and *Oe. casimiri*) and 1 spontaneous crossbreed of *Oenothera* genus (*Oe. biennis* × *Oe. depressa*) have been presented in the system of ATPOL squares.

KEY WORDS: *Oenothera*, *Onagraceae*, distribution, Wysoczyzna Ciechanowska region, Poland

K. Rostański, Katedra Botaniki Systematycznej, Uniwersytet Śląski, ul. Jagiellońska 28, PL-40-032 Katowice, Polska; e-mail: rostansk@us.edu.pl

P. Marciniuk, Zakład Botaniki, Instytut Biologii, Akademia Podlaska, ul. B. Prusa 12, PL-08-110 Siedlce, Polska; e-mail: pawelm@ap.siedlce.pl

WSTĘP

Wysoczyzna Ciechanowska należy do najślabiej zbadanych regionów Polski pod względem rozpoznania bogactwa gatunkowego i rozmieszczenia wiesiołków. Dotychczas z tego mezoregionu geograficznego podawano tylko najpospolitszy w Polsce *Oenothera biennis* (ZAJĄC & ZAJĄC 2001). Spośród obszarów bezpośrednio sąsiadujących z Wysoczyzną Ciechanowską najlepiej zbadany pod kątem rozmieszczenia wiesiołków jest zachodni odcinek Doliny Dolnej Narwi, skąd ĆWIKLIŃSKI i GŁOWACKI (2000) podali stanowiska 4 gatunków, tj. *Oenothera biennis*, *Oe. depressa*, *Oe. hoelscheri* i *Oe. rubricaulis*. Publikacja niniejsza podaje rozmieszczenie 6 gatunków wiesiołków na Wysoczyźnie Ciechanowskiej i terenach przyległych, przez co stanowi uzupełnienie do mapy rozmieszczenia rodzaju *Oenothera* w Polsce.

Badania terenowe prowadzono głównie na obszarze mezoregionu Wysoczyzna Ciechanowska oraz na przygranicznych terenach mezoregionów sąsiednich: Równina Kurpiowska, Wzniesienia Mławskie, Równina Raciąska, Wysoczyzna Płońska i Dolina Dolnej Narwi (KONDRACKI 2002). Zasadniczy teren badań, Wysoczyzna Ciechanowska, rozciąga się na powierzchni około 2570 km². Jest to monotonna równina o wybitnie rolniczym charakterze. Rzeki regionu spływają na południe w kierunku Narwi.

Wszystkie stanowiska zamieszczone w niniejszej pracy opierają się na materiale zielnikowym zebranym w latach 2005–2008. W wykazie oprócz gatunków uwzględniono taksony niższego rzędu, takie jak: odmiany, formy i mieszańce (ROSTAŃSKI 1965, 1968; ROSTAŃSKI i in. 2004).

Stanowiska poszczególnych taksonów zlokalizowano względem mezoregionu geograficznego (KONDRACKI 2002), w każdym przypadku podając kwadrat ATPOL o boku 2,5 km (ZAJĄC 1978), najbliższą miejscowość i datę zbioru.

WYKAZ GATUNKÓW

Oenothera hoelscheri Renner *ex* Rostański 1968

Wysoczyzna Ciechanowska: EC3503: Bartniki koło Przasnysza, 29.08.2008; EC3513: Wandolin koło Przasnysza, 29.08.2008; EC3501: Mchówko koło Przasnysza, 25.08.2008; EC4600: Łaguny, 23.08.2008; EC5422: Ciemniwko, 3.09.2008; EC6520: Gotardy, 23.08.2008; EC8510: Siennica, 27.09.2008; EC9613: Jadwisin, 8.08.2008.

Oenothera hoelscheri Renner *ex* Rostański var. *rubricalyx* Rostański 1968

Wysoczyzna Ciechanowska: EC4520: Grabowo Wielkie, 7.08.2008.

Wzniesienia Mławskie: EC3431: Koziczyn, 18.08.2008, *leg. Z. Głowacki et P. Marciniuk*.

Dolina Dolnej Narwi: EC6703: Przeradowo, 7.09.2008.

Oenothera flaemingina Hudziok

Wysoczyzna Ciechanowska: EC4712: Krzyżewo Borowe, 4.08.2007. Gatunek rzadki na obszarze całego kraju (ROSTAŃSKI & WITOSŁAWSKI 2003).

Oenothera depressa Greene

Wysoczyzna Ciechanowska: EC3500: Olszewiec koło Przasnysza, 25.08.2008; EC3533: Leszno koło Przasnysza, 25.08.2008; EC5432: Strusinek, 14.08.2008; EC6522: Nowa Borza, 20.08.2008; EC6722: Pomiechowo, 27.09.2008.

Wzniesienia Mławskie: EC4302: Żeńbok, 10.09.2008; EC4400: Lipa, gm. Regimin, 18.08.2008.

Równina Kurpiowska: EC1621: Małowidz, 30.08.2008.

Oenothera depressa Greene fo. *angustifolia* Rostański 1965

Wysoczyzna Ciechanowska: EC3503: Bartniki, 16.06.2008.

Wysoczyzna Płońska: EC9400: Śniadowo, 13.08.2008.

Oenothera biennis L. × *Oenothera depressa* Greene

Wysoczyzna Ciechanowska: EC8533: Jaskółowo, murawa psammofilna przy borze sosnowym, 30.07.2007; EC9601: Rezerwat Przyrody „Zegrze”, 25.08.2007.

Oenothera rubricaulis Kleb.

Wysoczyzna Ciechanowska: EC8532: Lorcin, 2.07.2005; EC8533: Jaskółowo, murawa psammofilna, 30.07.2007; EC4712: Krzyżewo Jurki, 4.08.2007; EC6312: Sarnowa Góra, 24.07.2007; EC9610: Dębe koło wsi Ludwinowo Dębskie, 26.07.2005; EC6613: Przemiarowo, 24.07.2007; EC8500: za Nasielskiem, droga na Płońsk, lasek robiniowy 2.07.2005; EC4830: Czerwonka Szlachecka, 5.08.2007; EC8503: Kamionna,

14.07.2007; EC8522: Chechnówka, piaszczyste przydroże, 14.07.2007; EC9401: Goławice I, 5.08.2008; EC9402: Goławice II, 27.09.2008; EC3503: Bartniki koło Przasnysza, 29.08.2008; EC9602: Karolino koło Serocka, 8.08.2008; EC6531: Dziarno, 20.08.2008; EC7501: Strzegocin, 20.08.2008; EC6510: Wola Ostaszewska, 20.08.2008; EC9622: Skubianka, 27.09.2008; EC3400: Kołaki Wielkie, 21.06.2008; EC4422: Opinogóra, 15.08.2008; EC5830: Studzianki, 26.07.2008; EC3500: Grójec koło Przasnysza, 4.09.2008; EC7512: Brodowo, 14.08.2008; EC5521: Gogole Wielkie, 14.08.2008.

Wzniesienia Mławskie: EC3221: Dąbek, piaszczysko, 11.07.2007; EC1430: Dzierzgówek, 28.08.2005; EC4310: Kliny-Gajówka, Rezerwat Przyrody „Modła”, 6.09.2008.

Wysoczyzna Płońska: EC8322: Omięciny, 14.07.2007; EC9400: Śniadowo, 13.08.2008.

Dolina Dolnej Narwi: EC6703: Przeradowo, 7.09.2008.

Równina Kurpiowska: EC0533: Chorzele, 21.07.2008.

Oenothera biennis L.

Wysoczyzna Ciechanowska: EC4721: Budzyno Lipinki, 4.08.2007; EC5303: Ciechanów ul. Nadrzeczna, 21.08.2007; EC6312: Sarnowa Góra, 24.07.2007; EC3531: Turowo, 26.07.2007; EC6323: Ojrzeń, 24.07.2007; EC7302: Rzy, 19.07.2007; EC5701: Makowica, 3.08.2006; EC4701: pomiędzy Dłutkowem a Gołoniwami przy Drodze 1000-lecia, 16.08.2006; EC4710: Krzyżewo Nadrzeczne, 16.08.2006; EC6313: Żochy, 28.07.2006; EC5712: Smrock Dwór, 3.08.2006; EC5623: Pomaski Sikuty, 3.08.2006; EC5810: Rostki, 9.08.2006; EC5613: Słoniawy, 3.08.2006; EC5730: Dzierżanowo, 9.08.2006; EC8511: Nasielsk, żwirownia, 11.08.2005; EC8523: Jaskółtowo, 11.08.2005; EC7213: Sochocin, łąka nad Wkrą, 19.07.2007; EC3530: Rostkowo, 26.07.2007; EC7420: Nowe Miasto, 19.07.2007; EC6402: Szwejki, 12.07.2008; EC9412: Rezerwat Przyrody „Pomieczówek”, 5.08.2008; EC8623: Pobyłkowo, 8.08.2008; EC5522: Wola Gołymińska, 18.08.2008; EC5700: Maków Mazowiecki, 18.08.2008; EC8730: Wierzbica, 8.08.2008; EC5411: Grędzice, 9.06.2008; EC8621: Zalesie Borowe, 20.08.2008; EC6501: Garnowo Duże, 26.06.2008; EC7303: Karolinowo, 26.07.2008; EC8521: Paulinowo, 18.07.2008; EC9611: Wójtostwo (w kierunku Pomieczówka), 30.07.2008; EC7422: Bruliny, 16.07.2008; EC7320: Idzikowice, 14.06.2008; EC4810: Guty Duże, 7.09.2008; EC5500: Kobylin, 10.07.2008; EC3513: Zawadki koło Przasnysza, 29.08.2008; EC7402: Jużynek, 12.10.2008; EC6503: Osiek Aleksandrowo, 19.08.2008; EC3523: Sierakowo koło Przasnysza, 4.09.2008; EC8601: Mieszki Kuligi, 20.08.2008; EC8610: Wólka Zaleska, 20.08.2008; EC8530: Cegielnia Psucka, 2.09.2008; EC3620: Karwacz koło Przasnysza, 2.09.2008; EC5531: Rożkowo, 14.08.2008; EC6403: Marusy, 23.08.2008; EC8412: Malczyn, 4.10.2008; EC8520: Budy Siennickie, 26.07.2008; EC3701: Krasnosielc Nowy, 18.10.2008; EC3711: Nowy Sielc, 18.10.2008.

Wzniesienia Mławskie: EC4410: Kalisz, 10.08.2008; EC4411: Kotermań, 12.10.2008; EC4323: Ropole Turzylnie, 22.07.2008; EC4313: Trzcianka, 22.07.2008; EC4400: Lipa, 18.10.2008.

Oenothera biennis L. var. *brevihypanthialis* Rostański nomen provisorium

Wysoczyzna Ciechanowska: EC9510: Kikoły, 26.08.2008, *leg. Z. Głowacki et P. Marciniuk*; EC8521: Paulinowo, 18.07.2008; EC3612: Chodkowo Załogi, 15.08.2008.

Równina Kurpiowska: ED0500: Janówek II, 24.07.2008.

Oenothera casimiri Rostański 2004

Wysoczyzna Ciechanowska: EC5713: Stary Szelków, 26.07.2007; EC5830: Nowy Strachocin, 26.07.2007; EC5632: Czarnostów, 26.07.2007; EC4533: Zielona koło Przasnysza, 26.07.2007; EC6600: Stare Grochy, 26.07.2007; EC4711: Stare Zacisze, 21.08.2006; EC4701: pomiędzy Dłutkowem a Gołoniwami przy Drodze 1000-lecia, 21.08.2006; EC4710: Krzyżewo Nadrzeczne, 21.08.2006; EC4721: Budzyno Lipinki, 21.08.2006; EC6612: Trzciniec, 24.07.2007; EC3621: Wyrąb Karwacki, 29.09.2007; EC6611: Kozłówka, 24.07.2007; EC9422: Pomieczówek, 18.08.2005; EC9600: Dębe koło wsi Ludwinowo Dębskie, 2.07.2005; EC8523: Popowo Borowe, 4.08.2005; EC5720: Zakliczewo, 3.08.2006; EC5721: Chyliny, 3.08.2006; EC7612: Płocochowo, 2.09.2006; EC5513: Łukowo, 26.07.2007; EC4532: Nowokrasne, 26.07.2007;

EC4623: Młodzianowo, 15.10.2006; EC9423: Brody Parcele, tory kolejowe, 18.08.2005; EC5812: Rzewnie, 9.08.2006; EC4712: Krzyżewo Borowe, żwirownia, 14.07.2007; EC5703: Leśniczówka Wąski Las na S od Czerwonki Włosciańskiej, 14.07.2007; EC5702: Przy drodze Maków Mazowiecki – Różan, na W od Makowicy, 14.07.2007; EC5712: Smrock Dwór, 14.07.2007; EC8523: Jaskółowo, 30.07.2007; EC5613: Chrzanowo, 26.07.2007; EC7433: Lubomin, 20.08.2008; EC7730: Zaborze, 19.07.2008; EC4423: Rębówko, 18.08.2008; EC5430: Śmietanki, 9.06.2008; EC9402: Goławice II, 5.08.2008; EC9530: Krubin, 9.06.2008; EC4521: Niesiołoby, 19.08.2008; EC4532: Rączki, 18.08.2008; EC5403: Pałuki, 18.08.2008; EC5420: Różki, 9.06.2008; EC9601: Wola Smolana, 20.08.2008; EC9610: Dębe, skarpa nad Zalewem Zegrzyńskim, 30.07.2008; EC9611: Jachranka, 27.09.2008; EC8402: Siennica, 27.09.2008; EC8512: Chrcynno, 14.07.2008; EC8530: Cegielnia Psucka, 27.09.2008; EC9622: Skubianka, 27.09.2008; EC8621: Wólka Zaleska, 27.09.2008; EC2430: Kołaki Wielkie, 21.06.2008; EC3612: Kuchny, 7.09.2008; EC3620: Karwacz koło Przasnysza, 2.09.2008; EC7422: Bruliny, 16.07.2008; EC7303: Karolinowo koło Serocka, 26.07.2008; EC7333: Miszewo Wielkie, 14.06.2008; EC4810: Guty Duże, 7.09.2008; EC3622: Nowe Helenowo, 16.08.2008; EC3513: Wandolin koło Przasnysza, 29.08.2008; EC5630: Imbrzyki, 18.08.2008; EC3501: Mchówko koło Przasnysza, 25.08.2008; EC3523: Sierakowo koło Przasnysza, 4.09.2008; EC8601: Mieszki Kuligi, 20.08.2008; EC6621: Nowe Przewodowo, 20.08.2008; EC3513: Zawadki, 29.08.2008; EC7512: Brodowo, 4.10.2008; EC6503: Osiek Aleksandrowo, 19.08.2008.

Wzniesienia Mławskie: EC3232: Strzałkowo, 16.08.2006; EC3303: Grudusk, 10.09.2008; EC4310: Kliny-Gajówka, Rezerwat Przyrody „Modła”, 6.09.2008; EC1610: Połoń, skraj boru, 16.07.2006; EC1432: Chmieleń Wielki, 6.09.2008.

Wysoczyzna Płońska: EC9400: Śniadowo, 13.08.2008.

Równina Kurpiowska: EC0533: Chorzele, przydroże, 2.08.2006; ED0500: Janówek II, 24.07.2008.

Równina Raciąska: EC6200: Strzeszewo, 11.07.2005.

Dolina Dolnej Narwi: EC6703: Przeradowo, 7.09.2008.

Podziękowania. Panu Prof. Zygmuntovi Głowackiemu dziękujemy za pomoc w badaniach terenowych.

LITERATURA

- ĆWIKLIŃSKI E. & GŁOWACKI Z. 2000. Atlas florystyczny Doliny Bugu. – W: J. B. FALIŃSKI, E. ĆWIKLIŃSKI & Z. GŁOWACKI. Atlas geobotaniczny Doliny Bugu. – Phytocoenosis Suppl. Cartogr. Geobot. **12**: 73–299.
- KONDRACKI J. 2002. Geografia regionalna Polski. s. 370. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- ROSTAŃSKI K. 1965. Kilka nowych taksonów rodzaju *Oenothera* L. z podrodzaju *Oenothera*. – Fragn. Flor. Geobot. **11**(4): 499–523.
- ROSTAŃSKI K. 1968. Kilka nowych taksonów rodzaju *Oenothera* L. z podrodzaju *Oenothera*. Część 2. – Fragn. Flor. Geobot. **14**(2): 189–195.
- ROSTAŃSKI K., DZHUS M., GUDŽINSKAS Z., ROSTAŃSKI A., SHEVERA M., ŠULCS V. & TOKHTAR V. 2004. The genus *Oenothera* L. in Eastern Europe. s. 133. W: Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, Kraków.
- ROSTAŃSKI K. & WITOSŁAWSKI P. 2003. *Oenothera flaemingtonia* Hudziok – rzadki gatunek flory Polski. – Acta Biol. Siles. **37**(54): 9–16.
- ZAJĄC A. 1978. Założenia metodyczne „Atlasu rozmieszczenia roślin naczyniowych w Polsce”. – Wiad. Bot. **22**(3): 145–155.
- ZAJĄC A. & ZAJĄC M. (red.). 2001. Atlas rozmieszczenia roślin naczyniowych w Polsce. s. xii + 714. Nakładem Pracowni Chorologii Komputerowej Instytutu Botaniki, Uniwersytet Jagielloński, Kraków.

SUMMARY

In the area of Wysoczyzna Ciechanowska occurrence of 6 species of *Oenothera* genus: *Oe. hoelscheri* Renner ex Rostański (typical form and *Oe. hoelscheri* Renner ex Rostański var. *rubricalyx* Rostański), *Oe. flaevingina* Hudziok, *Oe. depressa* Greene (typical form and *Oe. depressa* Greene fo. *angustifolia* Rostański), *Oe. rubricaulis* Kleb., *Oe. biennis* L. (typical form and *Oe. biennis* L. var. *brevihyanthialis* Rostański nomen provisorium) and *Oe. casimiri* Rostański has been proven. Apart from this, the occurrence of crossbreed *Oe. biennis* L. × *Oe. depressa* Greene has been observed. Common species in the area of Wysoczyzna Ciechanowska are considered to be: *Oe. casimiri* reported in 65 locations, and *Oe. biennis* – 50 locations. There was only one location with rare in the scale of the country *Oe. flaevingina* (ROSTAŃSKI & WITOSŁAWSKI 2003).

Przyjęto do druku: 18.06.2010 r.